

ARH PT-2

F. M. DOSTOJEVSKI

Tartu Ülikooli Raamatukogu
ARHIIVKOGU

6 941 83833

KOGUTUD TEOSED

F. M. DOSTOJEVSKI

„Minu meelest on Dostojevski niisama palju suurem kõigist teistest romaanikirjanikest, kui Homeros ja Shakespeare kõigist teistest luuletajaist. Sest ta ületab kõik teised loomingu kõigis olulisimais osades: ta on suurem kunstnik, suurem psühholoog ja suurem mõtleja.

Dostojevskit lugedes valdab meid prohvetlik aimus, et inimlikku elu ähvardab mingi suur vaimne muutus. Tundub, nagu loeksime Ilmutamisraamatut. Huvi, mida ta äratav meil, on apokalüptiline, täis üllatavaid müstiliste sündmuste ennustusi.

Just niisamasugune vaimne pinevus valitseb ka Uue Testamendi raamatuis, sügav psühholoogia, mida Dostojevski on kasutanud nii äärmise punktini, et kogu tema loomingut võiks nimetada Viieks Evangeeliumiks.

Kõige laiahaardelisem kõigist kunstidest, romaanikirjutamiskunst, tuleb nüüd paratamatult jagada kaheks suureks ajalooliseks epohhiks: romaan **e n n e** Dostojevskit ja romaan **p ä r a s t** Dostojevskit.“

J. Cowper Powys'i teosest „The Pleasures of Literature“.

On kirjanduslikke hiiglasi, kelle elutöö on saanud kogu maailma vaimsuse alusvaraks. Nende loomingut vajab iga rahvas. Eesti keelde on seni maailmakirjandust tõlgitud õige juhulikul, süsteemita ja valikuta, mistõttu mõnest kuulsamast autorist on jäänud just väärtuslikumad teosed melle kättesaamatuks. Maailmakirjanduse suurimate esindajate kogutud teoste väljaandmiseni jõuame alles nüüd, mil K./U. „Loodus“ selle on võtnud oma lähema tuleviku tööks.

VIISTEISTKÜMMEND KÖIDET

PT
TRU Raamatukogu

2-98

F. M. DOSTOJEVSKI

Nii kirjutas Feodor Dostojevski! Kas ei väljendu neis ruttavais ridades see määratu loomispinge, mida on tunda igas Dostojevski teoses nii ohtrasti? Kas ei reeda kirikut kujutatv joonistis käsikirja veerel seda seismist rahutust, neid hingelisi otsinguid, mis sunnisiid autorit kogu elu kestel liikuma usu ja uskmata vahemaadel, kiindumata lõplikult kummassegi?

VAEVATUD JA KOORMATUD

UHEŠ KÖITES

Dostojevski kaastundmus rõhutute ja nõrkade vastu avaldub kõrgeimal määral romaanis „Vaevatud ja koormatud“. See on lugu perekonnast, kelle tõukab viletsusse ja häbisse teise perekonna paha-tahlikkus. Põnevusmomentide oskusliku rakenduse ja üllatusliku intriigiarenduse poolest on see haaravamaid Dostojevski teoseid.

MÄRKMEID SURNUD MAJAST

UHEŠ KÖITES

„Märkmeid surnud majast“ käsitleb kirjanduslikus vormis autori isiklikke elamusi Siberi vanglates. Meisterlikke kirjeldusi sunnitöölistest ühendab andestamise ja inimesearmastuse idee. Jälginud saatuskaaslaste kannatusrikast elu, avastab Dostojevski mandunuimais roimareiski kauneid hingelisi omadusi, mis teeb nad samaväärseiks vabade inimestega.

KURITÖÖ JA KARISTUS

KAHEŠ KÖITES

Üliõpilane Raskolnikov tapab liigkasuvõtja-eide, argumenteeri-des, et tugevale inimesele on idee huvides kõik lubatud, isegi kuri-töö. Hiljemini satub ta aga kõlblate piinade keerisesse, mis viib ta lõppeks meeletuheiteni ja teo ülestunnistamiseni. Teos lõpeb Raskol-nikovi moraalse uuestisunniga sunnitööl. Raskolnikovi tagasitulekus Jumala juurde, ta hinge vallanud kurjuse võitmisel usu ja armastuse abil avaldubki teose kandev mõte.

KOGUTUD TEOSIED

IDIOOT

KAHES KÖITES

Romaani kangelane vürst Mõškin on vähenõudlik, suurimat alandlikkust ilmutav inimene, keda seltskond peab seetõttu idioodiks. Ta ei suuda mõelda teiste kombel, kuid mõistab palju säärestki, mis tavalisele surelikule jääb mõistmatuks. Teose sündmustikust hoovab painajalikkude meeleolu, mis saavutab haripunkti Mõškini traagilise armuloo paratamatu lõpu kirjeldamisel.

SORTSID

KAHES KÖITES

„Sortsides“ on Dostojevski võtnud vaatlusobjektiks revolutsioonilise ringi, mille ideoloogia kohaselt väärivad võimu ainult üks kümnenendik inimesi, kes ülejäänuid valitseksid surve ja vägivallega. Ringi liikmed sooritavad jälke kuritöid, pidades seejuures endi teoviisi täiesti õigustatuks ja vajaliseks. Teos on temas käsitletud küsimuste sügavuse ja tüüpide usutavuse tõttu huvitav nii filosoofiliselt kui psühholoogiliselt.

NOORUK

KAHES KÖITES

Romaani keskkuju Arkadi Dolgoruki on aadliku väljaspool abielu sündinud laps. Ta saab kasvatuse peenes pansionis, kuigi on nimeliselt pärisorja poeg. Kahtlane päritolu loob tema ja jõukate pansionikaaslaste vahele ületamatu tõkke, ta jääb üksikuks ja eraldatuks. Lõppeks valdab teda võimuiha ja soov omada kõiki maisi rikkusi. Imesteldav usutavus, millega autor kirjeldab Dolgoruki lõhes-
tatud hingeelu üksikavaldusi, annab teosele erilise sugestiivsuse.

VENNAD KARAMAZOVID

KOLMES KÖITES

Dostojevski viimne ja suurim romaan on kujutus kolmest vennast. Üks neist astub kloostrisse, teist kahtlustatakse isatapmises ja saadetakse süütult sunnitööle, kolmas jääb vaimuhaigeks. Vaimuhaige Ivan ongi suurteose huvitavaim kuju. Ta süda ihkab usku, mõistus aga läheb kuni Jumala täieliku eitamiseni. Armastusest inimeste vastu mässab ta Jumala, „suure inkvisiitori“ vastu, kes laseb inimest kannatada.

VALGED ÖÖD

ÜHES KÖITES

Selles köites on antud neli pikemat jutustust: „Valged ööd“, „Piinlik lugu“, „Väike kangelane“ ja „Mängur“. Esimest peetakse D. parimaks armastusnovelliks. „Väike kangelane“ on suurima õrnuse ja soojusega jutustatud lugu väikesest, hingeliselt erksast ja peenetundelisest poisist — kontrastina päikesepaistelisele sisule kirjutatud vangla sünguses. „Mängur“ on autori enda vastustamatu mängukire kirjanduslik rakendus.

IGAVENE ABIKAASA

ÜHES KÖITES

„Igavene abikaasa“, „Netotška Nezvanova“ ja „Aus varas“, mis koondatud sellesse köitesse, kuuluvad nagu eelmisedki novellid Dostojevski väärtuslikemate ja haaravamate proosapalade hulka. Neist ulatuslikum, tänapäeva mõistes romaani piirideni küündiv on „Netotška Nezvanova“, lugu tütarlapsesest, kes hoolimata ümbritsevast viletsusest, masendavast vaesusest ja elu õudusest jääb õilsaks ja rikkumatuks.

KOGUTUD TEOSSED

Miks kirjastus maailmakirjanduse suurkujude kogutud teoste väljaandmist alustas esmajoones Feodor Dostojevski foodanguga, tohiks järeldatav olla inglise esseisti J. Cowper Powys'i eespool foodud lauseist. Vaevalt on ühtki teist kirjanduslikku suurust, kellest meil nii ohtrasti kõneldakse ja vaimustatud ollakse kui Dostojevskist, aga ometi ei oma meie tõlkes veel murdosakestki tema loomingust.

On öeldud, et Dostojevski on kirjanduses sama, mis Beethoven muusikas ja Rembrandt maalikunstis. Tema looming pakub nüüdisaja psühholoogiliste uurimustega tutvunud lugejale palju enam kui kirjaniku kaasaeglastele. Dostojevski, kelle isiklik elu riivas kannatuse äärmisemaid piire, kes aadlikust ja ohvitserist muutus pikiks aastaks inimõigusteta paariaks, kelle saatust kujundasid vangla, Siber ja parandamatu haigus, on näinud inimelu sügavamalt kui ükski teine kirjanik ja leidnud valgust kõige pimedamastki varjust.

„Ja nii on see kirjanik hakanud kooli looma alles käesoleval sajandil ja ulatunud sel teel viimase paari aastakümne jooksul ka Eestisse, veel enne seda, kui ükski ta paremaid teoseist meile tõlke kaudu oleks saanud kättesaadavaks. Kuid üldiselt näib Dostojevski kooli sünnitav mõju olevat pidevalt tõusmas ja meiegi kirjandus võib temalt oodata uusi ning seniseist sügavamaid äratusi, eriti pärast seda, kui eesti keeldegi on tõlgitud kõik ta tähtsamad teosed.“

O. Urgarti teosest „Dostojevski elu ja looming“.

KOKKU UMBES 6000 LEHEKÜLGE

S O O D U S T A T U D E E L T E L L I M I S H I N D

K U N I 5. M A I N I 1939

33 KROONI KOHEMAKSTAVAS RAHAS

35 KROONI JÄRELMAKSUGA

[Tellimise andmisel tuleb tasuda Kr. 2.50 ja 1.—13. köite ilmumisel à Kr. 2.50. Kaks viimast köidet saab tellija tasuta.]

Kalingurkõltes maksavad Dostojevski Kogutud Teosed Kr. 12.— ja **raamatukogukõltes** Kr. 6.75 enam. Väljaandmine teostub 1939. a. ja 1940. a. esimeste kuude jooksul. Peale ilmumist maksavad teosed kokku **Kr. 60.—**.

Kirjastus tahab teha kõik, et suure sõnakunstniku teosed jõuaksid eesti lugejate kätte täiuslikul ja väärikal kujul. Kärbimata, viimisteldud tõlked parimailt tõlkijailt, nägus välimus, kvaliteetpaber ja mõõdukas hind tagavad, et see erakordne väljaanne on kohane iga raamatukogusõbra raamatukogu maailmakirjanduslikuks põhivaraks.

TARTU, ÜLIKOOLI 18, TEL. 4-35 ja 4-29
TALLINN, KINGA 6, TEL. 411-92 ja 411-91
P O S T I J O O K S E V A R V E N R. 2055

K./Ü. „LOODUS“